

Рівненський державний гуманітарний університет

**ПСИХОЛОГІЯ:
РЕАЛЬНІСТЬ І ПЕРСПЕКТИВИ**

Збірник наукових праць

Випуск 2

Рівне – 2013

ББК 88

П 86

УДК 316.627:159.9

Психологія: реальність і перспективи: Збірник наукових праць Рівненського державного гуманітарного університету. - Випуск 2 - Рівне: РДГУ, 2013 – 239 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем психології.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, практичних психологів, вихователів, учителів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Павелків Роман Володимирович - доктор психологічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної та навчально-методичної роботи, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету

Заступник головного редактора:

Безлюдна Валентина Іванівна - кандидат педагогічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ

Максименко Сергій Дмитрович академік-секретар відділення психології, вікової фізіології та дефектології НАПН України, дійсний член НАПН України, директор Інституту психології ім.

Г. С. Костюка

Ямницький Вадим Маркович - доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології та психотерапії Рівненського державного гуманітарного університету;

Юрченко Вікторія Миколаївна - доктор психологічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету;

Михальчук Наталія Олександрівна - доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і практики англійської мови та прикладної лінгвістики Рівненського державного гуманітарного університету

Литвиненко Світлана Анатоліївна - доктор педагогічних наук, професор кафедри практичної психології та психотерапії Рівненського державного гуманітарного університету;

Петренко Оксана Борисівна - доктор педагогічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету;

Шугасва Людмила Михайлівна – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії Рівненського державного гуманітарного університету;

Пасічник Ігор Демидович - доктор психологічних наук, професор кафедри психолого-педагогічних дисциплін, ректор Національного університету «Острозька академія»;

Вірна Жанна Петрівна - доктор психологічних наук, професор, декан факультету психології Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки;

Гошовський Ярослав Олександрович - доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри педагогічної та вікової психології Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки;

Воробйов Анатолій Миколайович кандидат педагогічних наук, професор, перший проректор, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики Рівненського державного гуманітарного університету;

Поніманська Тамара Іллівна - кандидат педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи, завідувач кафедри педагогіки і психології (дошкільної і корекційної) Рівненського державного гуманітарного університету;

Корчакова Наталія Вікторівна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету (**відповідальний секретар**);

Созонюк Ольга Степанівна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету;

Затверджено Вченою Радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 11 від 29 листопада 2013 р.).

Свідоцтво про державну реєстрацію **Серія КВ №18713-7513Р**

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет. e-mail: pavelkiv_rv@ukr.net

самоакцептивної атрибуції личности на подростковом этапе онтогенеза. Самоакцепция как общая позитивная установка на себя определяется как важнейший личностно-мотивационный аспект самосознания. В общем, в статье раскрыты психологические особенности формирования самоакцептации и моральной самооценки современных подростков. Отмечена зависимость системы морального самооценивания подростков от ряда социально-психологических детерминант и ее важную роль в личностной самореализации.

Ключевые слова: личность, подростки, самосознание, самооценка, самоосознание, самопринятие, моральная самооценка, ревитализация.

Summary. In the article the psychological features of moral self-appraisal are exposed as difficult and important to the component realization of itself of man. Essence of moral self-appraisal is reflected as an evaluation of the spiritual possibilities, internalness and place, personality among the looks of moral axiology and norms of certain society. Speech goes in the article about the psychological structure of acceptance as base formation of personality acceptance. Essence components and specific of self acceptance attribution of personality are exposed on the juvenile stage of ontogenesis. Acceptance as a general positive setting on itself is determined as a major personality motivational aspect of consciousness. The psychological features of forming of acceptance and moral self-appraisal of modern teenagers are exposed in the article. Dependence of the system of moral evaluation of teenagers is marked on a row socially psychological determinant and its important role in personality self-realization.

Keywords: personality, teenagers, self-appraisal, realization of itself, self acceptance, moral self-appraisal, self acceptance, acceptance, self acceptance attribution, revitalisation.

УДК 159.9:[378.02:005.336.2]

О.О.ДЕМЧУК, О.І.АРТЕМОВА

СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ КРЕАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ

Резюме. У статті уточнено сутність поняття «структурні компоненти» креативної компетентності майбутніх психологів. Здійснено системне вивчення феномена креативної компетентності. Визначено і описано його структуру.

Ключові слова: креативність, компетентність, майбутні психологи, професійна підготовка, самоактуалізація.

Постановка проблеми. Вирішальним чинником суспільно-економічного розвитку, безумовно, є сама людина, а тому модернізація сучасної освіти повинна вбачати високу мету своєї діяльності - креативну особистість з розвиненим мисленням, якій властиві критичність, оригінальність, швидкість, гнучкість, асоціативність, здатність до фантазії і інтуїтивності. Проблема креативності в широкому значенні в психології не є новою. Вона зумовлена багатоаспектністю та дослідженнями суміжними науками. Проблема розвитку креативності особистості розглянута українськими вченими (В. Клименко, Є. Лузік, О. Потєбня, В. Роменець, Л. Шелестова), російськими (Д. Богдаєвська, В. Дружинін, О. Лук, С. Максимова, О. Матюшкін, О. Мороз, Є. Ніколаєва, Я. Пономарьов) та зарубіжними (Г. Алдер, Дж. Гілфорд, А. Маслоу, К. Поппер, К. Роджерс, П. Торренс), педагогами та психологами.

Метою статті є теоретично обґрунтувати феноменологію креативної компетентності майбутніх психологів.

Виклад основного матеріалу. У психологічній літературі часто використовуються і вже стали звичайними терміни «компетенція», «компетентність». Їх широке застосування цілком виправдано, особливо у зв'язку з необхідністю модернізації змісту освіти.

До теперішнього часу в європейському освітньому співтоваристві немає єдиного чіткого і однозначного тлумачення поняття «компетентність» стосовно його використання для опису бажаного образу (професійно-кваліфікованої моделі) випускника того чи іншого рівня освіти.

Із позицій компетентнісного підходу рівень освіти визначається здатністю вирішувати проблеми різної складності на основі наявних знань і акцентує увагу на здатності використовувати отримані знання.

Компетентність – це те, чого досяг конкретний фахівець, вона характеризує міру освоєння компетенції і визначається здатністю вирішувати запропоновані «місцем» завдання.

У перекладі з латинської (competentia) означає коло питань, в яких людина добре обізнана, володіє пізнаннями і досвідом, отже, компетентна в певній галузі людина володіє відповідними знаннями та здібностями, що дозволяють їй обґрунтовано судити про цю галузь та ефективно діяти в ній. У той же час професійною компетентністю називають індивідуально-психологічне утворення, що включає досвід, знання, психологічну готовність. Під компетентністю частіше розуміється інтегральна якість особистості, що виявляється в загальній здатності і готовності її діяльності, заснованої на знаннях і досвіді, які надбані в процесі навчання і соціалізації та орієнтовані на самостійну й успішну участь у діяльності [9]. Таким чином, поняття компетенцій, компетентностей значно ширше понять знання, вміння, навички, що становлять основу його професійної діяльності і влучно поєднується з таким поняттям як креативність (creative), що є для майбутнього психолога важливою, індивідуальною та професійною якістю.

Креативність – здатність породжувати незвичайні ідеї, відхилятися від традиційних схем мислення, швидко вирішувати проблемні ситуації. До факторів креативності зараховуються: швидкість, чіткість, гнучкість мислення, чутливість до проблем, оригінальність, винахідливість, конструктивність при їхньому вирішенні проблем [12, с.225-226]. Проблема креативної компетентності особистості є предметом інтересу різноманітних галузей наукових досліджень. Найбільш розробленими є її педагогічний, соціально-психологічний, філософський та соціологічний аспекти. Для більшості означених досліджень притаманний підхід до розуміння проблеми креативної компетентності як складової життєтворчості особистості. Серед найважливіших доробків психологічної науки для міждисциплінарних досліджень креативної компетентності особистості виокремлені: концептуальне оформлення і теоретичний опис проблеми життєтворчості, здійснене науковою школою життєтворчості Л. Сохань; концепція життєтворчості Д. Леонтєва, що наслідує традиції екзистенційного психоаналізу; „Я”-концепція в її різних теоретичних формах експлікації (концепції інтегральної індивідуальності В. Мерліна, метаіндивідуального світу наукової школи Л. Дорфмана та ін.), яка може бути важливим теоретико-методологічним знаряддям і для визначення структури креативної компетентності особистості, і для визначення механізмів і засобів її формування і розвитку; розробка у соціальній психології проблемного поля індивідуального стилю діяльності, що інтегрує ідеї Л. Виготського, О. Леонтєва, П. Гальперина, Б. Теплова, В. Мерліна та ін. В основному науковці розглядають креативну компетентність як: особистісну якість; сукупність відповідних компетенцій; певний набутий рівень розвитку знань, умінь та навичок.

Під креативною компетентністю дослідники розуміють загальну здатність і готовність особистості до дії, що ґрунтуються на знаннях та досвіді, набутих завдяки навчанню і вихованню, зорієнтованих на становлення особистості як суб'єкта людського життя та культури, активну інтеграцію в суспільство, засвоєння багатогранної ролі палітри; відхід від стандартів, штампів; вихід у вільне професійне плавання. Креативна компетентність включає вміння: розв'язувати найрізноманітніші життєві проблеми; отримувати й аналізувати інформацію, приймати рішення; оцінювати соціальні наслідки дій; працювати в групі; розробляти й виконувати контракти; включатись у проекти, організувати свою роботу, використовувати нові інформаційні технології, проявляти стійкість перед труднощами, знаходити нові рішення. Поняття креативної компетентності інтегрує в собі складові: когнітивну, мотиваційну, етичну, соціальну, поведінкову тощо. Креативна компетентність розглядають як детермінанту саморозвитку, самореалізації, самоактуалізації, життєтворчості. Вона передбачає відповідний віковим можливостям та індивідуальній історії життя рівень розвитку особистісних механізмів, зокрема таких, як наслідування, ідентифікація, імітація, емпатія, рефлексія, образ „Я”, совість. Креативна компетентність тісно пов'язана з поняттями „зрілість”, „готовність до виявлення соціальної активності”, „індивідуальний стиль життєдіяльності”, системою ціннісних орієнтацій особистості. Системоуюрворювальною складовою креативної компетентності називають відповідальність особистості за свою долю, за свої вчинки і дії, за їх соціальні наслідки. Особистісні риси креативної компетентної людини є близькими до рис самоактуалізованої особистості. Механізмом розвитку креативної компетентності вчені вважають самоактуалізацію. Процес формування креативної компетентності залежить від освітньо-культурної ситуації, в якій живе і розвивається особистість.

Отже, креативна компетентність є цілісним утворенням, яке становить складну системну властивість усієї особистості, що характеризує її здатність: зберігати та оптимально відтворювати, розвивати себе, своє життя, успішно діяти в різних життєвих ситуаціях, вирішувати складні життєві завдання та проблеми в усіх сферах життєдіяльності, виконувати життєві і соціальні ролі, які ґрунтуються на творчих знаннях, вміннях, навичках і наукових досягненнях. Таке розуміння дозволило здійснити системний аналіз поняття і визначити структурні компоненти креативної компетентності: компетентнісний і креативний потенціал, творчість, активність особистості та особистісну зрілість.

Ми визначили структурні компоненти, якими забезпечується креативна компетентність майбутніх психологів:

- *компетентнісний потенціал* – сукупність знань, умінь та навичок і відповідний рівень їх розвитку, необхідний для успішного функціонування у соціумі;

- *креативний потенціал* – це творча обдарованість особистості, готовність до творчої діяльності, тобто, сукупність здатностей суб'єкта виявляти нові рішення проблем, залучення в життя нового для людини, вважаючи, що креативність є сила, яка сприяє позитивній самооцінці і забезпечує саморух індивіда у його розвитку [7, с.165];

- *активність особистості* та успішне розв'язання життєвих ситуацій, що забезпечується внутрішніми властивостями особистості, представленими розвинутою свідомістю й самосвідомістю, здатністю до рефлексії й саморефлексії, інтернальністю, ціннісно-смісловими орієнтирами – орієнтацією на духовні цінності, саморозвиток, самоактуалізацію; розвиненим емоційним та вольовим потенціалом, стійкістю особистості; креативністю тощо.

- *особистісна зрілість*, системоуюрворювальною складовою якої є відповідальність особистості за свою долю, за свої вчинки і дії, за їх соціальні наслідки, в розвиненій самосвідомості та рефлексії.

- *творчість*, що визначає спрямування активності особистості на творчість у створенні власного життєвого проекту, що припускає свідому постановку цілей, бачення власного майбутнього, відшукування та створення власних смислів, їх творчу реалізацію тощо.

Висновки. Категорія креативної компетентності є одним із фундаментальних понять сучасної науки. Феномен „креативна компетентність” досить нове поняття у науці, яке бурхливо набуває наукового статусу. Поняття „креативна компетентність” знаходиться нині в епіцентрі світової думки, оскільки воно розкриває якісно нові перспективи і результати освітньої діяльності. В основі концепції креативної компетентності лежить ідея виховання креативно-компетентної людини та працівника, який не лише має необхідні знання, професіоналізм, високі моральні якості, а й уміє діяти адекватно у відповідних ситуаціях, застосовуючи ці знання і беручи на себе відповідальність за певну діяльність. Майбутньому психологу часто доводиться опинятися в стресових ситуаціях, зустрічатися з болем, стражданнями, іноді відчувати себе безсилим перед обставинами. Як бачимо, професія психолога, передбачає специфічні психічні і емоційні навантаження: намагання розібратися в проблемах клієнтів, що знаходяться в стресових або кризових ситуаціях; можливість стати об'єктом прояву агресії клієнта; не виключена навіть можливість суїциду клієнта тощо. Тобто, процес формування готовності майбутніх психологів-практиків до практичної діяльності у вищих навчальних закладах має за своєю суттю універсальний характер, вбирає в себе усі напрями й аспекти діяльності педагогічного навчального закладу [8].

Головне тут полягає в тому, щоб вищий навчальний заклад, озброюючи майбутніх спеціалістів з глибокими теоретичними знаннями, міцними навичками та вміннями, необхідними для успішної практичної роботи, виховували любов до своєї професії, захопленість, одержимість, готовність до подолання будь-яких труднощів, безмежне прагнення творити, шукати, осмислювати та впроваджувати у практику передові ідеї та кращий досвід. Досягти такого результату можна лише цілеспрямованою діяльністю вищих навчальних закладів, побудованою на основі особистісного підходу, що найбільше сприяє розвитку самобутності, індивідуального почерку професіонала, орієнтує на підготовку не просто практичного-психолога, а психолога-майстра, наставника, художника своєї справи.

Список використаних джерел:

1. Волкова О. Компетентностный подход при проектировании образовательных программ / О. Волкова // Высш. образование в России. – 2005. – № 4. – С. 34–36.
2. Бондаренко О.Ф. Психологічна допомога особистості. – Харків: Фоліо, 1996. – 237с.
3. Деркач А.А., Зазыкин В.Г. Акмеология: Учебное пособие – СПб: Питер, 2003. – 256с.
4. Максименко С.Д., Ільїна Т.Б. До проблеми розробки освітньо-кваліфікаційної характеристики сучасного психолога // Практична психологія та соціальна робота. – К.: Соціс Геллап, №1 - 1999. – С.2-6.
5. Панок В. Реформування змісту, форм і методів підготовки практикуючих психологів як нагальна вимога суспільної практики // Проблеми підготовки і підвищення кваліфікації практичних психологів у вищих навчальних закладах . - К.: Ніка-Центр, 2002. – С.18-28.
6. Пророк Н.В. Практичний психолог: професійно важливі якості // Психологія. - Донецьк, 2002. - №1. – С.16-17.
7. Роджерс Н. Творчество как усиление себя /Н.Роджерс// Вопросы психологи. – 1990. - №1.- с.164-168.
8. Терлецька Л.Г. Ігри, в які грають дорослі (досвід навчання практичних психологів системи освіти) // Практична психологія: теорія, методи, технології. – К.: Ніка-центр, 1977. – С. 220-226.
9. Чепелева Н.В., Уманец Л.И. Проблемы личностной подготовки психолога-практика в условиях вуза // Мат-лы междунар. к-ции “Актуальные проблемы психологической службы. Теория и практика”. – Одесса, 1992. – С.111-113.
10. Чернилевский Д. В. Креативная педагогика и психология [текст]: учеб. пособие для вузов / Д. В. Чернилевский, А. В. Морозов. – М. : МГТА, 2001. – 301 с.
11. Шандрок С.К. Специфіка підготовки практичних психологів до професійної діяльності // Проблеми підготовки і підвищення кваліфікації практичних психологів у вищих навчальних закладах . - К.: Ніка-Центр, 2002. – С.32-34.
12. Шапар В.Б. Сучасний тлумачний психологічний словник. – Х.: Прапор, 2005, - 640с.

Резюме. В статті уточнена суть поняття «структурні компоненти» креативної компетентності майбутніх психологів. Осуществлено системне вивчення феномена креативної компетентності. Определена и описана его структура.

Summary. The article defines more precisely the essence of the concept «structural components» of creative competence the future psychologists. The systemic studying of creative competence was done, its structure.

УДК 159.923:[316.454.52:316.6]

К.В. ДЖЕДЖЕРА

КОМУНІКАТИВНИЙ ДОСВІД ОСОБИСТОСТІ ЯК УМОВА ЕФЕКТИВНОГО СПІЛКУВАННЯ

Резюме. У статті пропонується трактування комунікативного досвіду особистості як складної, динамічної, багатофункціональної системи її знань, умінь, відносин, способів, засобів, форм і механізмів організації комунікативної

З М І С Т

Передмова	3
Павелків Р.В. Феномен просоціальності як новий аспект психологічного аналізу.....	4
Гошовський Я.О. Просоціальні стратегії депривованої особистості у контексті її вітагенної активності.....	8
Коваленко А.Б. Проблеми сучасної сім'ї очима підлітка	12
Литвиненко С.А. Дитина і середовище: проблеми і суперечності соціалізації.....	16
Михальчук Н.О., Івашкевич Е.З. Концепція соціального інтелекту особистості	19
Петренко О.Б. Дефініція і сутність поняття “моральні гендерні стереотипи”.....	23
Ямницький В.М. Суб'єктність та чинники життєтворчої активності особистості.....	27
Андріяшина Н.В. Психологічна готовність до розвитку уваги учнів як соціалізація особистості майбутнього педагога	31
Атаманчук Н.М., Пасічніченко А.В. Аналіз наукових підходів до вивчення розвитку самооцінки дошкільника як основного компоненту в структурі самосвідомості.....	33
Безлюдна В.І. Особливості просоціального розвитку в епоху дитинства	36
Борейчук І.О. Структура образу «чужого» в студеському середовищі	40
Бубряк Т.Ю. Моделі логічних рівнів Роберта Ділтса у процесі становлення професійної самоідентичності майбутніх психологів.....	44
Бучко В.Б. Роль емоційного інтелекту у формуванні просоціальної поведінки	47
Главінська О.Д., Хупавцева Н.О. Становлення я-концепції в просторі професійного самовизначення молоді	52
Гошовська Д.Т. Моральна самооцінка як базовий компонент самоусвідомлення у процесі ревіталізації особистості.....	54
Демчук О.О., Артемова О.І. Структурні компоненти креативної компетентності майбутніх психологів	57
Джеджера К.В. Комунікативний досвід особистості як умова ефективного спілкування.....	59
Джеджера О.В. Емоції та емоційні переживання як предмет наукового дослідження: історичний аспект.....	63
Добровольський С. Життєтворчість як основа соціально-психологічного становлення особистості	67
Євдокимова Н.О., Лановенко І.І. Психологічні аспекти професійної соціалізації майбутніх юристів.....	72
Зінченко А.В. Життєстійкість як основа ефективної соціальної адаптації хворих на епілепсію	76
Козачук С.А., Портяна О.В. Теоретико-методологічні засади дослідження проблеми пізнавальної активності.....	79
Комар Т.В. Допомога іншим як психологічний засіб розвитку особистості	83
Корнієнко І.О. До проблеми індивідуалізації стратегій життя особистості.....	87
Корчакова Н.В. Стратегія вдячності як елемент просоціальної поведінки.....	90
Кривубий О.С. Особливості формування іншомовної компетенції студентів-філологів	95
Кривошишина О.А. Особливості взаємодії свідомого та несвідомого рівня психіки творчої особистості	98
Крюкова Л.В. Корекція емоційної сфери молодшого школяра як основного чинника адаптації у соціумі	102
Кулаков Р.С. Самооцінка та рівень домагань як психологічні детермінанти професійного самовизначення у ранньому юнацькому віці	105
Марциновський В.П., Куцоконь Л.П., Рудь О.Г., Гусаковська Т.М. Психофізіологічні та вікові особливості сприйняття часу та уваги дітей	109
Матласевич О.В. Психологічна профілактика адиктивної поведінки молоді в світлі християнського світогляду	112
Моїсєєва О.С. Психологічні чинники становлення професійної культури вчителя іноземної мови у процесі соціалізації	116
Набочук О.Ю. Теоретико-методологічний дискурс у проблему типів екологічної свідомості особистості	119
Назаревич В.В. Психологічні атрибути гандикапності в осіб із психофізіологічними потребами	123
Наконечна М.М. Просоціальна активність як чинник становлення внутрішнього світу людини	127
Никоненко Ю.П. Особливості морального розвитку та виховання дітей дошкільного віку.....	132
Ніколайчук Г.І., Ногачевська І.О. Роль особистісного та соціального досвіду в процесі розуміння літературних текстів.....	136
Павелків В.Р. Психологічний аналіз змісту та типології проблеми агресивності у психологічній науці	139
Папуча М.В. Шляхи подолання редуційних процесів у сучасній психології.....	143
Петренко В.Є. Психологічна корекція тривожності у старшокласників різних типів загальноосвітніх навчальних закладів	149
Поліщук В.М. Базовий симптомокомплекс кризи входження в дорослість	152
Поліщук С.А. Вплив процесів старіння на особливості реагування людини на стрес	155
Рудюк О.В. Проблеми професійної соціалізації безробітної молоді	158
Рудь Г.В. Психологічні особливості просоціальної поведінки підлітків	161
Созонюк О.С. Психологічний аналіз розвитку комунікативних здібностей у студентів - майбутніх педагогів.....	166
Співак Д.М. Теоретичні підходи до вивчення проблем моралі та моральної самосвідомості	170

Ставицька О.Г. Самопрезентації психолога як складова його професійного іміджу	174
Хоржевська І.М. Емпатійні прояви у дитини підліткового віку	179
Цуканова М.С. Уявлення сучасної молоді про нормативну та просоціальну поведінку: психологічний аналіз	182
Щербан Т.Д. Психологічно-емоційна стійкість вчителя як основа професійної компетентності	185
Яцюк Н.О. Концепція іншої людини як детермінанта просоціальної поведінки	189

Доробки молодих науковців

Васильченко А.В. Детермінанти виникнення та переживання заздрощів у юнацькому віці	193
Вознюк Ю.С. Становлення самоствердження особистості на різних вікових етапах	197
Воронова О.Ю. Емоційно-психологічний компонент професійного становлення майбутніх працівників дитячих навчальних закладів	200
Демянюк О.Б. Соціально-психологічний аналіз індивідуальних моделей світу студентів-психологів	204
Журавель А.В. Ресурси студентської інтервізійної групи у формуванні готовності майбутніх психологів освіти до здійснення ними професійної кар'єри як психолога-консультанта	209
Кириченко Н.А. Особливості формування цільових орієнтацій у життєвих проектах юнаків	213
Кулакова Л.М. Психологічні особливості розвитку почуття власної гідності у молодшому шкільному віці ...	216
Курдибаха О. М. Психологічні основи гендерної соціалізації підлітків	221
Лендел М.І. Проблеми етнічної толерантності у психології	224
Мельник І.Я. Емоційно-оцінний компонент просоціальної поведінки у молодшому шкільному віці	226
Новік Л.О. Імідж як один з механізмів соціалізації особистості	229
Покотило Г.О. Недоліки соціалізації як чинники формування девіантної поведінки підлітків	232
Відомості про авторів	236

Наукове видання

ПСИХОЛОГІЯ: РЕАЛЬНІСТЬ І ПЕРСПЕКТИВИ

**Збірник наукових праць
Рівненського державного гуманітарного університету**

Випуск 2

Заснований у 2013 р.

Редактор збірника **Павелків Р.В.**
Відповідальний за підготовку збірника до видання **Безлюдна В.І.**
Технічний редактор **Суходольський В.І.**
Комп'ютерна верстка **Осипчук О.П.**

Здано до набору 02.12.2013 р. Підписано до друку 06.12.2013 р.
Формат 60x84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 29,14. Замовлення № [REDACTED] Наклад 120.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31
Рівненський державний гуманітарний університет, кафедра вікової та педагогічної психології
(к. 325, тел. 63-44-92)

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету
33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел. 26-48-83

П - 86 **Психологія: реальність і перспективи. Збірник наукових праць
Рівненського державного гуманітарного університету. – Випуск 2. – Рівне:
РДГУ, 2013. – 239 с.**

ISBN 966—7281 —07—8.

Збірник наукових праць містить статті які відображають теоретичні та практичні аспекти найважливіших проблем психологічної науки.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, учителів, вихователів, практичних працівників освіти, керівників дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК 316.627:159.9

ББК 88